

Аналітичний звіт за результатами опитувань¹

Комунікація народних депутатів та виборців у позакризовий період 2013 року

січень 2014 року

Зміст

Вступ.....	2
Інформування з боку депутатів про свою діяльність.....	4
Тематика звернень виборців до народних депутатів України.....	6
Тематика виступів депутатів, що наводилися ними як спричинені зверненнями виборців.....	8
Наявність депутатських звернень та запитів на підставі звернень виборців.....	11
Співпраця народних депутатів України та громадських організацій.....	16
Узагальнення.....	18

¹ Звіт складений на основі аналізу двох опитувань: 1) опитування шляхом анкетування 15 народних депутатів України VII скликання, які представляють усі фракції політичних партій у ВР України, позафракційних, обраних на пропорційній та мажоритарній основах, було проведено у серпні–жовтні 2013 року; 2) соціологічне опитування, яке проводилося Київським міжнародним інститутом соціології з 6 по 27 вересня 2013 року; польовий етап тривав з 13 по 25 вересня 2013 року, у результаті польового етапу було зібрано 2044 анкети; опитування проводилося в 110 населених пунктах (PSU) у всіх областях України та в Автономній Республіці Крим. Дослідження відбувалося в рамках проекту "Демократія участі в Україні: оцінка стану і перспективи розвитку" за сприяння Національного фонду демократії (США).

Вступ

Протягом серпня–жовтня 2013 року Український незалежний центр політичних досліджень (УНЦПД) провів опитування народних депутатів України шляхом анкетування стосовно визначення форматів взаємодії виборців та представників політичних партій, а саме щодо:

- інформування виборців про свою діяльність з боку народних депутатів України;
- тематики звернень громадян до народних депутатів України;
- виступів з трибуни Верховної Ради України (далі – ВР України) з питань, порушених виборцями у зверненнях чи зустрічах з виборцями;
- тематики звернень від виборців, які стали підставою для подання законодавчої ініціативи з боку народних депутатів;
- тематики звернень та запитів з боку ВР України, які було направлено народними депутатами України до різних структур на підставі звернень виборців;
- напрямів співпраці народних депутатів України з громадськими організаціями, аналітичними центрами.

Опитування було проведено серед таких народних депутатів України:

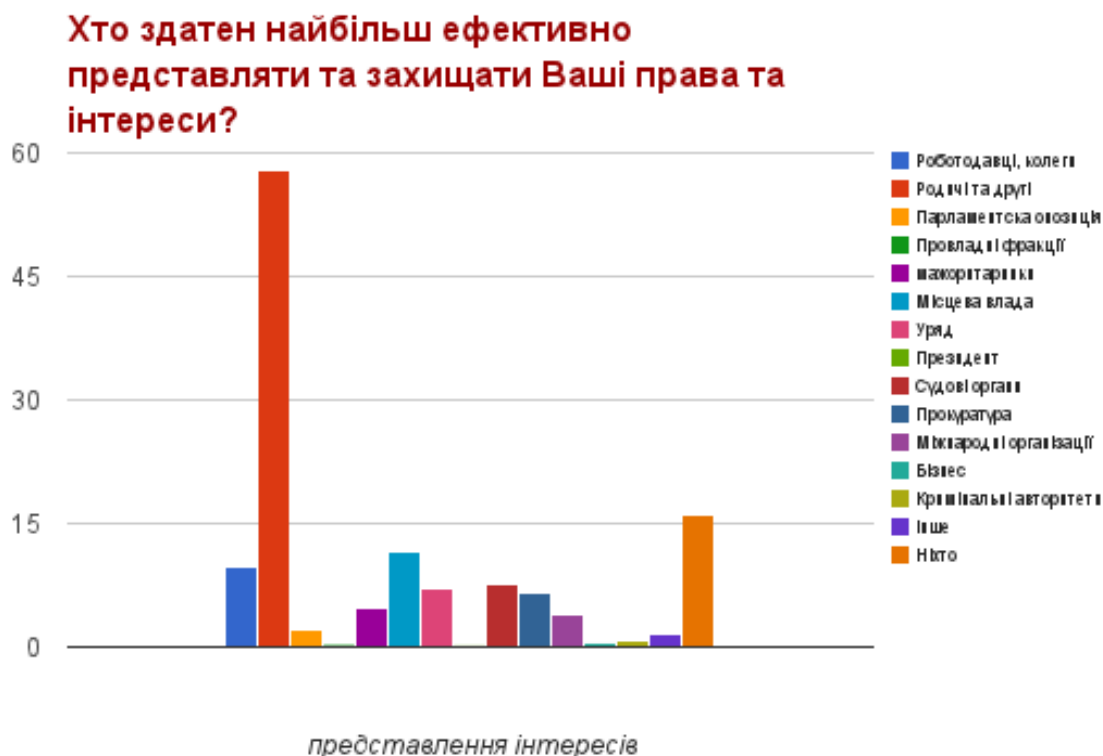
- Бабич Вікторія Володимирівна – Комуністична партія України (список КПУ № 22);
- Близнюк Анатолій Михайлович – Партія регіонів (список Партії регіонів № 15);
- Герега Олександр Володимирович – Партія регіонів (обраний у виборчому окрузі № 192);
- Дзоз Віталіна Олексіївна – Партія регіонів (обрана у виборчому окрузі № 1);
- Фельдман Олександр Борисович – Партія регіонів (обраний у виборчому окрузі № 174);
- Кальцев Сергій Федорович – Партія регіонів (обраний у виборчому окрузі № 75);
- Царьов Олег Анатолійович – Партія регіонів (обраний у виборчому окрузі № 40);
- Гладій Василь Іванович – Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина" (обраний у виборчому окрузі № 89);
- Гриневич Лілія Михайлівна – Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина" (виборчий список № 14);
- Дубіль Валерій Олександрович – Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина" (обраний у виборчому окрузі № 205);
- Наливайченко Валентин Олександрович – "УДАР Віталія Кличка" (виборчий список № 3);
- Раупов Рустам Бурханович – "УДАР Віталія Кличка" ((виборчий список № 22);
- Панькевич Олег Ігорович – Всеукраїнське об'єднання "Свобода" (виборчий список № 7);
- Сиротюк Олег Мирославович – Всеукраїнське об'єднання "Свобода" (виборчий список № 14);
- Миримський Лев Юлійович – позафракційний (обраний у виборчому окрузі № 2).

У 2012 році відбулися чергові вибори народних депутатів України за змішаною виборчою системою², що передбачала застосування змішаної паралельної виборчої системи, яка була використана під час виборчого процесу в 1998 та 2002 роках. Так, половина з 450 народних депутатів обиралася за пропорційними закритими виборчими списками в єдиному загальнодержавному виборчому окрузі, решта 225 депутатів – у рівній кількості одномандатних округів за багатопартійною системою з одним туром голосування (система простої більшості).

² Закон України "Про вибори народних депутатів України", (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, №10-11, ст.73).

Одним з аргументів на користь запровадження мішаної виборчої системи були "очікування громадян, які бажали мати тісніший зв'язок із депутатами та виявляли низький рівень довіри до політичних партій як виразників своїх інтересів"³.

Однак дані соціологічних опитувань у 2013 році демонструють незначний рівень довіри до політичних партій (1,6%), представлених у парламенті влади (0,3%) та опозиції (2,1%), та де-що більшу оцінку ефективності у представленні інтересів та захисті прав громадян щодо депутатів-мажоритарників (4,8%), але відповідна межа підтримки в порівнянні значно поступається оцінці здатності представлення та захисту прав громадян іншим структурам та інститутам⁴, соціальним групам. Так,

На підтримку введення мажоритарної системи представництва депутатів наводився такий аргумент, як збільшення можливостей для самостійності депутатів, які мають відповідати за свої дії перед виборцями. Втім, цей аргумент нівелюється значним відсотком представленості депутатів-мажоритарників у провладних фракціях та залежністю від системи органів виконавчої влади для вирішення питань округу (бюджет, соціальна політика тощо).

³ Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2013 році : Щорічне послання Президента України до Верховної Ради України. – К. : НІСД, 2013. – 576 с.

⁴ Соціологічне опитування, яке проводилося Київським міжнародним інститутом соціології з 6 до 27 вересня 2013 року. Польовий етап тривав з 13 до 25 вересня 2013 року. Опитування відбувалося в 110 населених пунктах (PSU) у всіх областях України та в Автономній Республіці Крим. У результаті польового етапу було зібрано 2044 анкети.

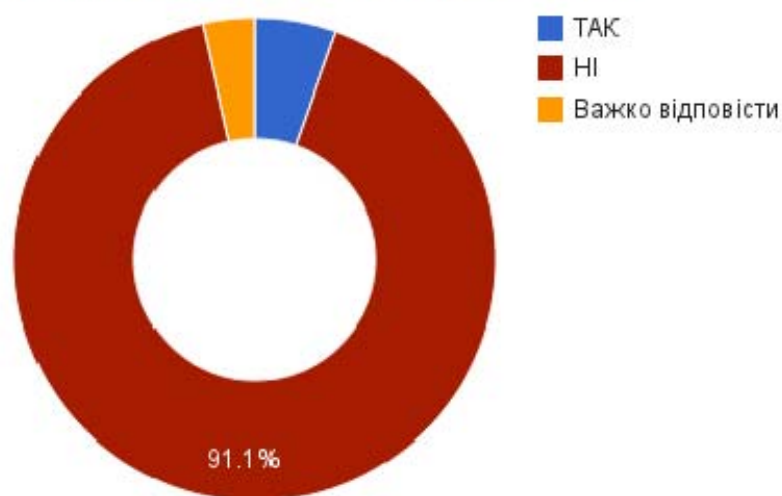
Інформування з боку депутатів про свою діяльність

Запровадження мажоритарної системи не збільшило якості та інтенсивності політичної комунікації, взаємозв'язків між депутатами та виборцями. Так, 40% громадян України не знають прізвища депутата, обраного в їхньому виборчому окрузі⁵, у зв'язках депутатів з виборцями превалює односторонній характер комунікації.

Слід зазначити, що у Законі України "Про статус народного депутата України" не визначено порядку інформування не рідше двох разів на рік (стаття 24), звітування народного депутата України, а також не передбачено обсягу та змісту тієї інформації, яка має надаватися виборцям. Тому можна стверджувати, що процес інформування, як одностороння комунікація депутатів з виборцями, відбувається в довільному режимі, не містить усталених критеріїв для оцінки повноти інформації.

Так, відповідно до соціологічних опитувань тільки 5,4% виборців поінформовані про наявність офіційних звітів народних депутатів, політичних партій про їхню діяльність після виборів, 91,1% виборців не знають про це, що може вказувати на низький рівень комунікації, взаємодії між ними та депутатами, які їх представляють, низьку ефективність донесення інформації до виборців, обмеженість джерел поширення інформації, непопулярність представлення звітів про діяльність народних депутатів.

Чи доводилося Вам у 2013 році ознайомлюватися з офіційними звітами народних депутатів, політичних партій про їхню діяльність після виборів?

Однією із засадничих основ діяльності ВР України має бути відкритість та гласність, як зазначається в статті 3 Закону України "Про Регламент Верховної Ради України"⁶.

⁵ 2012: політичні підсумки і прогнози – загальнонаціональне опитування / Фонд "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dif.org.ua/ua/publications/press-relizy/politichni-pidsumki-i-proggalnonacionalne-opituvannja.htm>.

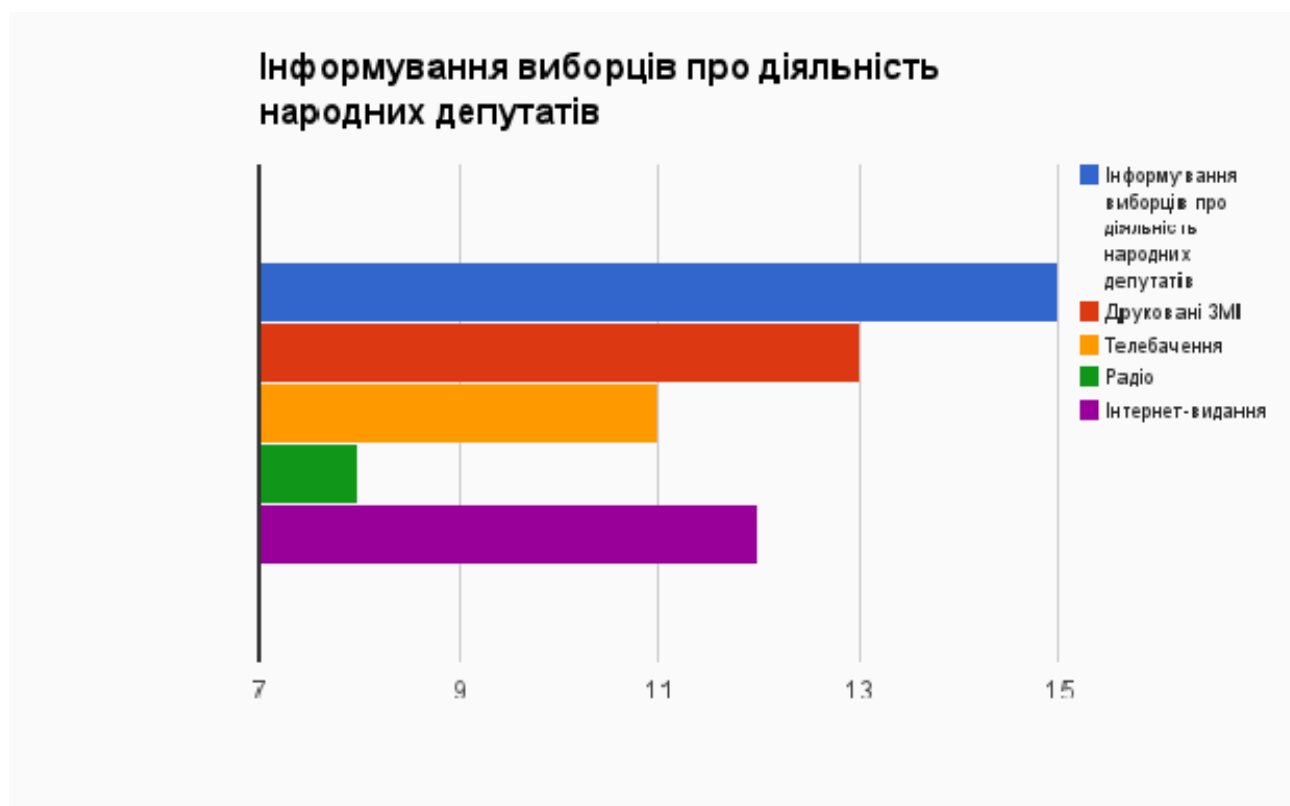
⁶ Закон України "Про Регламент Верховної Ради України" // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 14-15, 16-17. – Ст. 133.

У статті 7 Закону України "Про статус народного депутата України"⁷, в якій йдеться про взаємодію народного депутата України з виборцями, наголошено, що "народні депутати постійно підтримують зв'язки з виборцями у порядку, встановленому законом", а обрані в "одномандатних виборчих округах зобов'язані підтримувати зв'язок з виборцями своїх округів"; "народні депутати, обрані в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі, здійснюють зв'язок з виборцями, які мешкають на території України, у порядку персонального представництва, визначеному депутатськими фракціями (групами) Верховної Ради України відповідно до закону".

У статті 24 названого закону зазначається, що депутати також мають постійно підтримувати зв'язки з виборцями, вивчати громадську думку, потреби і запити населення, а у разі необхідності повідомляти про них ВР України та її органи, вносити пропозиції та вживати в межах своїх повноважень заходи щодо їх врахування в роботі органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій.

Інформування про діяльність є важливим етапом процесу прийняття рішень, здійснення політичної комунікації і трактується як "відносно низький ступінь залучення, який зазвичай полягає в отриманні інформації від органів державної влади, відповідно до Кодексу кращих практик громадської участі РС"⁸. Тобто формат інформування передбачає надання інформації про події, заходи, ініціативи, але в рамках цього немає передумови для активного зворотного зв'язку депутатів та виборців.

Всі учасники опитування зазначають, що протягом року інформували виборців про свою роботу в різних друкованих та електронних ЗМІ, інтернет-виданнях. Сьогодні форми комунікації депутатів з громадами передбачають більшою мірою інформування виборців про діяльність політичних суб'єктів, проте не формується зворотного зв'язку між владою та громадою, що не дозволяє повною мірою включити виборців в обговорення питань формування та реалізації політики, місцевого розвитку.

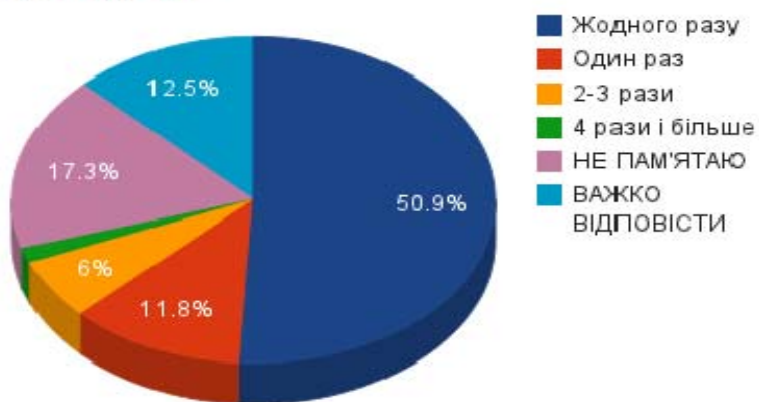
⁷ Закон України "Про статус народного депутата України" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2790-12/page>.

⁸ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.coe.int/t/ngo/Source/Code_English_final.pdf.

За оцінками депутатів, найбільше інформації про свою діяльність вони розміщували в друкованих ЗМІ та інтернет-виданнях, на телебаченні. Один депутат визначив як засіб інформування виборців про свою діяльність "зустрічі з виборцями", оприлюднення звітів на інтернет-сайтах, використання соціальних мереж для інформування виборців про свою діяльність. Зокрема, вказувалося на наявність у народних депутатів України персональних сайтів та сторінок у соціальній мережі Facebook.

Як свідчать результати всеукраїнського соціологічного опитування⁹, протягом 2013 року в населеному пункті 50,9% респондентів жодного разу не проводилися зустрічі народних депутатів України з виборцями; 11,8% учасників опитування повідомили, що це відбулося один раз, 6% – 2-3 рази; 1,5% – 4 рази та більше; 17,3% – не пам'ятають про це; 12,5% – вагалися з відповіддю.

Як часто в 2013 році у Вашому місті/селищі/селі проводилися зустрічі народних депутатів України з виборцями?

Тематика звернень виборців до народних депутатів України

У частині другій статті 7 Закону України "Про статус народного депутата України"¹⁰ зазначено: "народний депутат відповідно до закону розглядає звернення виборців, а також від підприємств, установ, організацій, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, вживає заходів для реалізації їх пропозицій і законних вимог".

Відповідно до результатів опитування найбільше звернень від виборців до народних депутатів – це:

- особисті клопотання виборців (наприклад, прохання про матеріальну допомогу);
- скарги на роботу органів державної влади;
- скарги на бездіяльність, прояви корупції правоохоронних структур, судів;
- скарги стосовно діяльності органів місцевого самоврядування, діяльності ЖКГ.

⁹ Соціологічне опитування, яке проводилося Київським міжнародним інститутом соціології з 6 до 27 вересня 2013 року. Польовий етап тривав з 13 до 25 вересня 2013 року. Опитування проводилося в 110 населених пунктах (PSU) у всіх областях України та в Автономній Республіці Крим. У результаті польового етапу було зібрано 2044 анкети.

¹⁰ Закон України "Про статус народного депутата України" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2790-12/page>.

Зокрема, депутати отримують *"скарги на незаконні рішення судів, скарги на порушення трудових прав працівників, скарги на незаконне заволодіння державним майном та умисне доведення до банкрутства державних підприємств, скарги на незаконні забудови"* (Юрій Сиротюк, "Свобода").

Зазначається, що *"у зверненнях громадян найчастіше порушувались питання щодо корупції у правоохоронних органах та судах. Зокрема, громадяни скаржились на тяганину на стадії досудового розслідування, неналежний рівень виконання окремими прокурорами своїх функцій, зокрема, формальний розгляд звернень громадян, упередженість та ігнорування суддями норм процесуального законодавства під час розгляду справ. Значна частина звернень стосувалась земельних відносин та соціального захисту населення"* (Валентин Наливайченко, "УДАР Віталія Кличка").

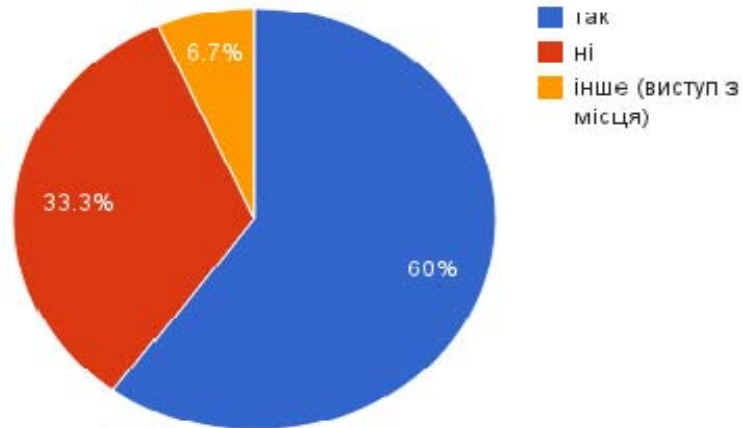
Висловлюються прохання *"сприяти вирішенню проблемних питань в сфері житлово-комунального господарства, поліпшення міської інфраструктури, сприяти у пришвидшенні розгляду судових справ, прокурорських перевірок"* (Валентина Дзоз, Партія регіонів).

На адресу депутатів надходять також *скарги на роботу органів саме місцевого самоврядування, проблеми ЖКГ* (Лев Миримський, позафракційний).

Частина звернень стосується питань, які доволі опосередковано можуть належати до сфери повноважень народного депутата України, зокрема й стосовно розвитку комунального господарства, що може вказувати на низьку ефективність роботи місцевих органів влади.

Депутати, які взяли участь в опитуванні, наголошують, що тематика звернень виборців до них співвідноситься з темами виступів з трибуни ВР України з питань, порушених виборцями під час зустрічей чи у зверненнях.

Виступи у Верховній Раді України з тематики звернень виборців

Тематика виступів депутатів, що наводилися ними як спричинені зверненнями виборців

Депутат	Тематика виступів
Панькевич Олег Ігорович (Всеукраїнське об'єднання "Свобода", виборчий список № 7)	<ul style="list-style-type: none"> • необхідність розгляду законопроекту № 0985 від 12.12.2012 "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оформлення спадщини" з пропозиціями Президента України від 06.11.2012 року
Сиротюк Олег Мирославович (Всеукраїнське об'єднання "Свобода", виборчий список № 14)	<ul style="list-style-type: none"> • неналежне фінансування сектору національної безпеки і оборони України; • умисне нищення владою торфобрикетної галузі української промисловості; • нефінансування органами державної влади клініки гемодіалізу "Фрезеніус" у Черкасах; • знищення пам'яток, пов'язаних із Тарасом Шевченком на Черкащині;
Гриневич Лілія Михайлівна (Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина", виборчий список № 14)	<ul style="list-style-type: none"> • доступність вищої, середньої загальноосвітньої, дошкільної та позашкільної освіти; • проведення зовнішнього незалежного оцінювання; • реформування системи вищої освіти в Україні; • якість системи освіти;
Наливайченко Валентин Олександрович ("УДАР Віталія Кличка", виборчий список № 3)	<ul style="list-style-type: none"> • перевірка відповідності високопосадовців критеріям чесності; • проблеми українських трудових мігрантів; • недопущення корупційних схем у сфері оподаткування, запровадження вексельних схем та створення Міністерства доходів і зборів; • обов'язкова антикорупційна перевірка чиновників, оприлюднення списку корупціонерів; • позбавлення можновладців недоторканності та привілеїв;

Дубіль Валерій Олександрович (Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина", обраний у виборчому окрузі № 205)	<ul style="list-style-type: none"> реалізація житлових прав мешканців гуртожитків; створення регіонального ландшафтного парку; добудова сучасного лікувального комплексу НДСЛ "Охматдит"; проблеми житлово-комунального господарства;
Кальцев Сергій Федорович (Партія регіонів, обраний у виборчому окрузі № 75)	<ul style="list-style-type: none"> внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку із запровадженням державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень; внесення змін до Закону України "Про угоди про розподіл продукції" (щодо державного регулювання укладення та виконання угод); внесення змін до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" (щодо первинних документів).

За оцінкою депутатів, звернення від виборців можуть стати причиною для подання законодавчої ініціативи. Депутатами наводилися приклади подання законодавчих ініціатив депутатів у ВР України на підставі звернень виборців.

Депутат	Тематика законодавчих ініціатив
Панькевич Олег Ігорович (Всеукраїнське об'єднання "Свобода", виборчий список № 7)	<ul style="list-style-type: none"> проведення парламентських слухань на тему "Політико-правова оцінка насильницької депортації українців з їх етнічних земель на території Польщі (Холмщини, Підляшшя, Лемківщини, Надсяння, Західної Бойківщини)" – відповідний проект постанови перебуває на стадії реєстрації; проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні" (щодо соціального захисту жертв політичних репресій) – законопроект у розробці;
Сиротюк Олег Мирославович (Всеукраїнське об'єднання "Свобода", виборчий список № 14)	<ul style="list-style-type: none"> акт автоматичної добровільної відмови від громадянства України; відзначення 245-річчя Коліївщини; включення підприємства "Рівнеторф" до переліку об'єктів, що не підлягають приватизації; спрощення процедури відведення земельних ділянок (збереження археологічної експертизи);
Гриневич Лілія Михайлівна (Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина", виборчий список № 14)	<ul style="list-style-type: none"> освіта; наука; зміни до бюджетного законодавства; мораторій на закриття навчальних закладів; відзначення пам'ятних дат;
Бабич Вікторія Володимирівна (Комуністична партія України, список КПУ № 22)	<ul style="list-style-type: none"> захист прав вкладників; відновлення соціальних гарантій громадян; увічнення Великої Перемоги; збереження "Бакальської коси" в Криму;
Наливайченко	<ul style="list-style-type: none"> внесення змін до виборчого законодавства;

<p>Валентин Олександрович ("УДАР Віталія Кличка", виборчий список № 3)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • забезпечення відкритості та гласності роботи органів державної влади; • позбавлення можновладців привілеїв; • соціальний захист військовослужбовців;
<p>Близнюк Анатолій Михайлович (Партія регіонів, список цієї партії № 15)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • внесення змін до Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні";
<p>Дзоз Віталіна Олексіївна (Партія регіонів, обрана у виборчому окрузі № 1)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • підвищення соціального статусу та матеріального забезпечення педагогічних та науково-педагогічних кадрів; покращення умов оздоровлення та відпочинку дітей; впровадження інклюзивної освіти; безкоштовне підвезення дітей шкільного та дошкільного віку та педагогів до місця навчання (роботи) та додому; захист прав споживачів;
<p>Гладій Василь Іванович (Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина", обраний у виборчому окрузі № 89)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • статус гірських населених пунктів;
<p>Дубіль Валерій Олександрович (Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина", обраний у виборчому окрузі № 205)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • включення видатків на деякі загальноосвітні навчальні заклади до видатків бюджету Автономної Республіки Крим та обласних бюджетів; • звільнення окремих категорій осіб, які мають право на безплатний проїзд, від сплати автостанційного збору; • забезпечення вимог кредиторів із передачі об'єктів будівництва та інвестування; • встановлення обґрунтованого розміру ставки податку за земельні ділянки садівницьких товариств; • спрямування доходів від підвищення акцизного податку на пиво на будівництво сучасного лікувально-діагностичного комплексу Національної дитячої спеціалізованої лікарні "Охматдит" та ін.
<p>Кальцев Сергій Федорович (Партія регіонів, обраний у виборчому окрузі № 75)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • проект закону "Про ветеранів та ветеранські організації" та похідні законопроекти про внесення змін до Податкового та Бюджетного кодексів, реєстр. № 3137, № 3151, № 3152; • проект закону "Про товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю", реєстр. № 2011; • проект закону "Про внесення змін до Закону України "Про приватизацію державного майна" щодо захисту прав покупців об'єктів приватизації у разі повернення їх у державну власність", реєстр. № 2578а; • проект закону "Про внесення змін до Закону України "Про безоплатну правову допомогу" щодо надання права на отримання безоплатної вторинної правової допомоги багатодітним сім'ям, реєстр. № 2522; • проект закону "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо питань оподаткування підприємств оборонно-промислового комплексу", реєстр. № 2511;

<p>Мирымський Лев Юлійович (позафракційний, (обраний у виборчому окрузі № 2)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 1132, 20.12.2012, про електронний реєстр дітей дошкільного віку; • 2026, 16.01.2013, про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за порушення вимог законодавства у сфері дорожнього руху; • 2127-1, 15.02.2013, про внесення змін до статті 26-1 Закону України "Про дорожній рух" щодо сезонної заборони обмеження і перекриття дорожнього руху в Криму при проїзді вищих посадових осіб; • 2153, 31.01.2013, про внесення змін до Закону України "Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення" (щодо додаткових умов реалізації закону); • 2308, 15.02.2013, про внесення змін до Закону України "Про громадянство України" щодо подвійного громадянства в Україні; • 2614, 22.03.2013, про введення мораторію на ліквідацію та реорганізацію закладів післядипломної освіти; • 3347, 02.10.2013, про внесення змін до Закону України "Про рекламу" щодо обмеження реклами;
<p>Раупов Рустам Бурханович ("УДАР Віталія Кличка", виборчий список № 22)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • скасування пільг народним депутатам України; • впровадження цифрових стандартів мовлення в Україні; • реформування державних і комунальних друкованих ЗМІ; • забезпечення безперешкодного перегляду громадянами програм універсальної програмної послуги та ін.

Наявність депутатських звернень та запитів на підставі звернень виборців

Відповідно до статті 6 Закону України "Про статус народного депутата України"¹¹ народний депутат України звертається із депутатським запитом або депутатським зверненням до Президента України, органів ВР України, Кабінету Міністрів України, керівників інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також до керівників підприємств, установ та організацій, розташованих на території України, незалежно від їх підпорядкування і форм власності. У статті 16 цього закону йдеться про "право народного депутата України на депутатське звернення".

Стаття 15. Право народного депутата України на депутатський запит

Вимога народного депутата, народних депутатів чи комітету ВР України, яка заявляється на сесії Верховної Ради України до Президента України, до органів ВР України, до Кабінету Міністрів України, до керівників інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також до керівників підприємств, установ і організацій, розташованих на території України, незалежно від їх підпорядкування і форм власності, дати офіційну відповідь з питань, віднесених до їх компетенції.

З числа народних депутатів, які взяли участь в опитуванні, Л. Мирымський повідомив про найбільшу кількість звернень виборців.

Отже, на основі звернень виборців можна виокремити такі загальні теми:

- **скарги на роботу органів державної влади;**
- **незадовільна діяльність правоохоронних органів;**
- **невиконання рішень суду (перевірка законності дій суддів);**

¹¹ Закон України "Про статус народного депутата України" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2790-12/page>.

- *проблеми виборців у соціально-економічній сфері (про допомогу у захисті їхніх прав на землю, соціальні пільги та виплати);*
- *житлово-комунальні питання, розвиток територій.*

Значна частина звернень до депутатів може бути зумовлена неефективністю діяльності органів місцевої влади, правоохоронних структур, судової гілки влади, органів соціального захисту. У такому разі депутат сприймається як одна з ланок, які можуть допомогти вирішенню проблеми, втім, певною мірою теми звернень не кореспондуються з повноваженнями депутатів ВР.

Депутат	Кількість	Тематика
<i>Депутатське звернення</i>		
Панькевич Олег Ігорович (Всеукраїнське об'єднання "Свобода", виборчий список №7)	51	<ul style="list-style-type: none"> • землекористування та землевідведення; • закриття шахт у Західній Україні; • екологічні питання; • незадовільна діяльність правоохоронних органів; • реагування на скарги стосовно незадовільної роботи державних органів та ін.
Сиротюк Олег Мирославович (Всеукраїнське об'єднання "Свобода", виборчий список № 14)	144	<ul style="list-style-type: none"> • скарги на роботу органів державної влади; • порушення трудових прав працівників; • незаконні забудови територій національних заповідників, дитячих майданчиків, прибудинкових територій; • незаконні рішення судів; • доведення державних підприємств до банкрутства; • невиконання рішень судів про виплати пенсій та заробітних плат; • про складне матеріальне становище виборців; • про допомогу у захисті їхніх прав на землю, пільги, доступу до органів державної влади тощо.
Гриневич Лілія Михайлівна (Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина", виборчий список № 14)	160	<ul style="list-style-type: none"> • скарги на роботу органів державної влади; • пропозиції законодавчого характеру; • клопотання особистого характеру.
Бабич Вікторія Володимирівна (Комуністична партія України, список КПУ № 22)	483	<ul style="list-style-type: none"> • незаконні дії органів державної влади; • надання допомоги на лікування; • повернення депозитних вкладів, заборгованості по зарплаті; • ремонт доріг, газифікація сіл, ремонт будинків та інші питання місцевого значення; • правильність нарахування пенсій, інших соціальних виплат; • інші.
Наливайченко Валентин Олександрович ("УДАР Віталія	35	<ul style="list-style-type: none"> • перевірка законності дій суддів; • перевірка законності дій посадових осіб правоохоронних органів; • протиправна бездіяльність посадових осіб органів держав-

Кличка", виборчий список № 3)		<p>ної влади;</p> <ul style="list-style-type: none"> • соціальний захист громадян.
Близнюк Анатолій Михайлович (Партія регіонів, список цієї партії № 15)	49	<ul style="list-style-type: none"> • вирішення проблеми недобудов та внесення відповідних змін законодавства; • скарги на дії представників правоохоронних та контролюючих органів, • пропозиції з розгляду проблеми дітей – носіїв ВІЛ-інфекції; • вирішення особистих проблем громадян (правильність нарахування пенсії, ремонт будинку, порушення прав мешканців ОСББ у частині користування прибудинковою територією та інше);
Царьов Олег Анатолійович (Партія регіонів, обраний у виборчому окрузі № 40)	330	<ul style="list-style-type: none"> • бездіяльність правоохоронних органів; • житлово-комунальні питання; • пенсійне та соцзабезпечення; • незаконна реалізація алкогольних і тютюнових виробів; • водо- та землекористування; • захоронення; • якість надання медичних послуг; • транспортне сполучення та якість доріг.
Дзоз Віталіна Олексіївна (Партія регіонів, обрана у виборчому окрузі № 1)	200	<ul style="list-style-type: none"> • звернення до органів місцевого самоврядування із проханням дати роз'яснення щодо питань, порушених у листах та на особистих прийомах виборців;
Герега Олександр Володимирович (Партія регіонів, обраний у виборчому окрузі № 192)	198	<ul style="list-style-type: none"> • аграрна політика та продовольство України; • внутрішні справи України; • доходи і збори України; • екологія та природні ресурси України; • економічний розвиток і торгівля України; • інфраструктура України; • культура України; • молодь і спорт України; • освіта і наука України; • охорона здоров'я України; • регіональний розвиток, будівництво та житлово-комунальне господарство України; • соціальна політика України; • фінанси України;
Гладій Василь Іванович (Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина", обраний у виборчому окрузі №89)	57	<ul style="list-style-type: none"> • порушення прав громадян.
Дубіль Валерій Олександрович (Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина", обраний у вибор-	232	<ul style="list-style-type: none"> • порушення земельного законодавства, житлових прав громадян, громадського порядку; • неправомірні дії управління Пенсійного фонду України у м. Чернігові, працівників державної виконавчої служби, комісії з встановлення статусу громадян, які постраждали

чому окрузі № 205)		<p>внаслідок ЧАЕС;</p> <ul style="list-style-type: none"> • пільгове забезпечення лікарськими препаратами окремих категорій громадян; • відсутність гарячого водопостачання в окремих квартирах тощо.
Кальцев Сергій Федорович (Партія регіонів, обраний у виборчому окрузі № 75)	652	<ul style="list-style-type: none"> • житлово-комунальна сфера, благоустрій; • надання матеріальної допомоги; • медична галузь (оновлення медичного обладнання); • галузь освіти (комп'ютеризація закладів освіти); • юридичні питання; • промислова галузь; • питання податкового законодавства; • проблеми малого та середнього бізнесу.
Мирымський Лев Юлійович (позафракційний, обраний у виборчому окрузі № 2)	3512	<ul style="list-style-type: none"> • питання ЖКГ, органів місцевого самоврядування; • питання, що стосуються земельної сфери; • питання, що стосуються дітей; • виконання соціального і пенсійного забезпечення і інші.
Раупов Рустам Бурханович ("УДАР Віталія Кличка", виборчий список №22)	56	<ul style="list-style-type: none"> • протиправні дії правоохоронних органів; • захист прав власності; • оздоровлення дітей; • захист журналістів; • відстоювання прав виборців та ін.
<i>Депутатський запит</i>		
Панькевич Олег Ігорович (Всеукраїнське об'єднання "Свобода", виборчий список №7)	2 (але зареєстровано 4)	<ul style="list-style-type: none"> • недостатні заходи реагування, вжиті правоохоронними органами для встановлення осіб, причетних до незаконного будівництва на березі Дніпра; • урегулювання проблем вугледобування; • безкоштовне забезпечення громадян засобами приймання сигналів цифрового телерадіомовлення; • передача у комунальну власність житлового фонду та об'єктів комунальної інфраструктури Міністерства оборони України.
Сиротюк Олег Мирославович (Всеукраїнське об'єднання "Свобода", виборчий список № 14)	9	<ul style="list-style-type: none"> • порушення прав працівників; • вшанування жертв Голодомору; • тиск влади на ЗМІ; • недопущення банкрутства та приватизації стратегічно важливих державних підприємств; • налагодження роботи консульських відділів тощо.
Гриневиц Лілія Михайлівна (Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина, виборчий список №14)	6	
Бабич Вікторія Володимирівна (Комуністична партія України, список КПУ №22)	13	<ul style="list-style-type: none"> • вжиття заходів для збереження та покращення роботи комунального підприємства "Електроавтотранс" Сумської міської ради та забезпечення виплати заборгованості по заробітній платі на зазначеному підприємстві; • виділення з Державного бюджету України коштів, необ-

		<p>хідних для завершення повного очищення Сумської області від непридатних або заборонених до використання пестицидів і агрохімікатів;</p> <ul style="list-style-type: none"> • виділення у 2013 році коштів з Державного бюджету України на реконструкцію комунального закладу "Охтирський міський центр культури та дозвілля" в місті Охтирка для належного забезпечення дітей та молоді міста правом доступу до культури та спорту; • незаконне руйнування пам'яток історичного значення на території Сумської області.
Наливайченко Валентин Олександрович ("УДАР Віталія Кличка", виборчий список № 3)	2	<ul style="list-style-type: none"> • діяльність слідчих органів; • факти жорстокого поводження з тваринами та поширення матеріалів, що пропагують культ насильства, у глобальній інформаційній мережі Інтернет.
Близнюк Анатолій Михайлович (Партія регіонів, список цієї партії № 15)	1	<ul style="list-style-type: none"> • необхідність запровадження індивідуального розгляду питань щодо можливості для усиновлення дітей – носіїв ВІЛ-інфекції батьками, які мають статус носіїв ВІЛ-інфекції, на прикладі родини Ісасвих з Першотравневого району Донецчини, які є опікунами дев'ятох дітей, з них сім – із ВІЛ-інфекцією; та надання можливості створення будинків сімейного типу для дітей з ВІЛ батькам –носіям ВІЛ – інфекції.
Герєга Олександр Володимирович (Партія регіонів, обраний у виборчому окрузі № 192)	2	<ul style="list-style-type: none"> • податкова та митна політика.
Гладій Василь Іванович (Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина", обраний у виборчому окрузі №89)	10	<ul style="list-style-type: none"> • соціально-економічний розвиток територій.
Кальцев Сергій Федорович (Партія регіонів, обраний у виборчому окрузі №75)	2	<ul style="list-style-type: none"> • депутатські запити до Генеральної прокуратури та МВС стосовно необхідності всебічного розгляду хуліганських дій 16 лютого 2013 року у місті Охтирка Сумської області.
Миримський Лев Юлійович (позафракційний, обраний у виборчому окрузі № 2)	4	<ul style="list-style-type: none"> • забезпечення прозорості у веденні малого та середнього бізнесу.
Раупов Рустам Бурханович ("УДАР Віталія Кличка" виборчий список №22)	21	<ul style="list-style-type: none"> • юридичний та правовий захист громадян; • захист та відстоювання прав журналістів та ЗМІ та ін.

Співпраця народних депутатів України та громадських організацій

Більшість депутатів, які взяли участь в опитуванні, зазначають, що схвально ставляться до діяльності громадських організацій, експертів та їхньої співпраці з парламентом, депутатами.

Як свідчить опитування, вони вбачають роль громадських організацій в покращенні комунікації виборців та депутатів.

Формати цієї діяльності та співпраці можуть бути такими:

- проведення спільних подій (круглих столів, конференцій);
- збір та аналітична обробка інформації щодо найбільш актуальних питань життя громади та питань, що потребують невідкладного втручання та реагування народних депутатів;
- проведення різноманітних соціологічних досліджень стосовно вивчення громадської думки, ідентифікації проблем;
- контроль за прозорістю та підзвітністю народних депутатів;
- спільна участь у розробці законопроектів, законодавчих ініціатив, юридична допомога;
- громадське обговорення проектів законодавчих актів;
- захист прав громадян.

Депутат	Тематика і види спільних ініціатив
Панькевич Олег Ігорович (Всеукраїнське об'єднання "Свобода", виборчий список № 7)	<ul style="list-style-type: none"> • проведення круглих столів, конференцій із запрошенням громадськості; • регулярне інформування депутатів про суспільні проблеми із залученням громадських експертів з метою отримання альтернативної інформації, а не лише від державних органів; • спільна участь у розробці законопроектів депутатів та експертів.
Сиротюк Олег Мирославович (Всеукраїнське об'єднання "Свобода", виборчий список № 14)	<ul style="list-style-type: none"> • вивчення проблем виборців та донесення їх до представників законодавчої гілки влади – народних депутатів; • напрацювання законодавчих ініціатив, важливих для суспільства; • донесення до виборців об'єктивної та неупередженої інформації про роботу народних депутатів у парламенті; • підвищення прозорості порядку розгляду і ухвалення рішень, участь громадськості, експертних середовищ у напрацюванні рішень.
Гриневич Лілія Михайлівна (Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина", виборчий список № 14)	<ul style="list-style-type: none"> • обговорення тем з питань системи освіти на круглих столах, конференціях; • проведення аналізу проблем у сфері освіти; • організація міжнародних заходів; • соціологічні дослідження; • моніторинг громадської думки.
Бабич Вікторія Володимирівна (Комуністична партія України, список КПУ №22)	<ul style="list-style-type: none"> • проведення анкетування (запитання – відповіді), зустрічей (дискусій), круглих столів; • доведення до виборців результатів діяльності народних обранців; • аналіз роботи народних депутатів у ВР України та в округах.
Наливайченко Валентин Олександрович ("УДАР Віталія	<ul style="list-style-type: none"> • партнерство у підготовці до підписання Угоди про Асоціацію з ЄС та Угоди про вільну торгівлю; • спільна робота щодо розробки проектів законодавчих актів; • інформування та консультування;

Кличка", виборчий список №3)	<ul style="list-style-type: none"> • громадське обговорення проектів законодавчих актів; • громадський контроль за дотриманням законності, прозорістю та звітністю органів державної влади та місцевого самоврядування.
Близнюк Анатолій Михайлович (Партія регіонів, список цієї партії №15)	<ul style="list-style-type: none"> • визначення суспільно значущих проблем та надання рекомендації щодо їх вирішення.
Дзоз Віталіна Олексіївна (Партія регіонів, обрана у виборчому окрузі № 1)	<ul style="list-style-type: none"> • інформування громадськості щодо діяльності народних депутатів України, адрес їх приймалень та контактних даних для звернень; • збір та аналітична обробка інформації щодо найбільш актуальних питань життя громади та питань, які потребують невідкладного втручання та реагування народних депутатів; • контроль за прозорістю та підзвітністю народних депутатів перед народом.
Гладій Василь Іванович (Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина", обраний у виборчому окрузі №89)	<ul style="list-style-type: none"> • інформування про діяльність народного депутата; • напрацювання законодавчих пропозицій.
Дубіль Валерій Олександрович (Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина", обраний у виборчому окрузі № 205)	<ul style="list-style-type: none"> • організація громадськими організаціями, аналітичними центрами висвітлення напрямів роботи народних депутатів; • проведення спільних із народними депутатами заходів з порушених виборцями питань.
Кальцев Сергій Федорович (Партія регіонів, обраний у виборчому окрузі № 75)	<ul style="list-style-type: none"> • розробка законодавчих ініціатив; • проведення різноманітних круглих столів, брифінгів тощо з обговорення законодавчих ініціатив.
Миримський Лев Юлійович (позафракційний, обраний у виборчому окрузі № 2)	<ul style="list-style-type: none"> • законодавча; • благодійна; • захист прав громадян України.
Раупов Рустам Бурханович ("УДАР Віталія Кличка" виборчий список №22)	<ul style="list-style-type: none"> • юридичний; • аналітичний та ін.

Узагальнення

- Запровадження змішаної системи виборів до ВР України не змінило одностороннього характеру комунікації політичних партій та виборців. Виборці, НУО мають доволі обмежений вплив на характер політичної комунікації. Втім, існує ресурс для розвитку та взаємодії між депутатами та НУО, громадськими ініціативами з питань формування політики. Так, під час опитування народні депутати позитивно сприймають свою співпрацю з НУО¹².
- Беручи до уваги відповіді, можна стверджувати, що народні депутати вбачають роль громадських організацій в покращенні комунікації виборців та депутатів.

Формати цієї діяльності та співпраці можуть бути такими:

- проведення спільних подій (круглих столів, конференцій);
- збір та аналітична обробка інформації щодо найбільш актуальних питань життя громади та питань, що потребують невідкладного втручання та реагування народних депутатів;
- проведення різноманітних соціологічних досліджень стосовно вивчення громадської думки, ідентифікації проблем;
- контроль за прозорістю та підзвітністю народних депутатів;
- спільна участь у розробці законопроектів, законодавчих ініціатив, юридична допомога;
- громадське обговорення проектів законодавчих актів;
- захист прав громадян.

Депутати, які взяли участь в опитуванні, наголошують, що тематика звернень виборців до них співвідноситься з темами виступів з трибуни ВР України з питань, порушених виборцями під час зустрічей чи у зверненнях.

Загальна тематика депутатських звернень:

- *скарги на роботу органів державної влади;*
- *незадовільна діяльність правоохоронних органів;*
- *невиконання рішень суду (перевірка законності дій суддів);*
- *проблеми виборців у соціально-економічній сфері (про допомогу у захисті їхніх прав на землю, соціальні пільги та виплати);*
- *житлово-комунальні питання, розвиток територій.*

Значна частина звернень до депутатів може бути зумовлена неефективністю діяльності органів місцевої влади, правоохоронних структур, судової гілки влади, органів соціального захисту. У такому разі депутат сприймається як одна з ланок, які можуть допомогти вирішенню проблеми, втім, певною мірою теми звернень не кореспондуються з повноваженнями депутатів ВР.

Відповідно до результатів опитування найбільше звернень від виборців до народних депутатів – це:

- особисті клопотання виборців (наприклад, прохання про матеріальну допомогу);
- скарги на роботу органів державної влади;
- скарги на бездіяльність, прояви корупції правоохоронних структур, судів;
- скарги стосовно діяльності органів місцевого самоврядування, діяльності ЖКГ.

¹² Опитування проводилося до початку політичної кризи листопада 2013 року – лютого 2014 року.

Частина звернень стосується питань, які доволі опосередковано можуть належати до сфери повноважень народного депутата України, зокрема й стосовно розвитку комунального господарства, що може вказувати на низьку ефективність роботи місцевих органів влади.

- Більшість депутатів повідомляють, що інформують виборців про свою діяльність. Всі учасники опитування зазначають, що протягом року інформували виборців про свою роботу в різних друкованих та електронних ЗМІ, інтернет-виданнях. За оцінками депутатів, найбільше інформації про свою діяльність вони розміщували в **друкованих ЗМІ та інтернет-виданнях**, на телебаченні. Один депутат визначив як засіб інформування виборців про свою діяльність **"зустрічі з виборцями", оприлюднення звітів на інтернет-сайтах, використання соціальних мереж для інформування виборців про свою діяльність**. Зокрема, вказувалося на наявність у народних депутатів України персональних сайтів та сторінок у соціальній мережі Facebook.
- Сьогодні форми комунікації депутатів з громадами передбачають більшою мірою інформування виборців про діяльність політичних суб'єктів, проте не формується зворотного зв'язку між владою та громадою, що не дозволяє повною мірою включити виборців в обговорення питань формування та реалізації політики, місцевого розвитку.
- Як свідчать результати всеукраїнського соціологічного опитування¹³, протягом 2013 року в населеному пункті 50,9% респондентів жодного разу не проводилися зустрічі народних депутатів України з виборцями; 11,8% учасників опитування повідомили, що це відбувалося один раз, 6% – 2-3 рази; 1,5% – 4 рази та більше; 17,3% – не пам'ятають про це; 12,5% – вагалися з відповіддю.
- У Законі України "Про статус народного депутата України" не визначено порядку інформування не рідше двох разів на рік (стаття 24), звітування народного депутата України, а також не передбачено обсягу та змісту тієї інформації, яка має надаватися виборцям. Тому можна стверджувати, що процес інформування, як одностороння комунікація депутатів з виборцями, відбувається в довільному режимі, не містить усталених критеріїв для оцінки повноти інформації.
- Так, відповідно до соціологічних опитувань тільки 5,4% виборців поінформовані про наявність офіційних звітів народних депутатів, політичних партій про їхню діяльність після виборів, 91,1% виборців не знають про це, що може вказувати на низький рівень комунікації, взаємодії між ними та депутатами, які їх представляють, низьку ефективність донесення інформації до виборців, обмеженість джерел поширення інформації, непопулярність представлення звітів про діяльність народних депутатів.

Звіт підготувала Юлія Тищенко

¹³ Дослідження проводилося Київським міжнародним інститутом соціології з 6 до 27 вересня 2013 року на замовлення проекту "Демократія участі в Україні: оцінка стану і перспективи розвитку", який реалізує УНЦПД. Польовий етап тривав з 13 до 25 вересня 2013 року. Опитування проводилося в 110 населених пунктах (PSU) у всіх областях України та в Автономній Республіці Крим. У результаті польового етапу було зібрано 2044 анкети.